

לדעת שאסור לצעוק עליהם." נהגה גברת כהן לומר לשכנותיה.
ואכן הילדות היו סמל של הינוך קפדני. מבודדות במיקצת מחברת שאר הילדים. נהגו לשחק לבדן. סירבו לקבל אפילו סוכריה משכנה חביבה. מעולם לא נראו מלקקות ארטיק. כי אכילת ממתקים לא היתה עניין של יומיום בבית משפחת כהן. רק לשבתות היתה גברת כהן מבשלת בשר וקונה סוכריות: "אנחנו לא חיים כדי לאכול, אלא אוכלים כדי להיות." אמרה.

פעם ראשונה

במונית

בשעות אחר הצהריים של ימי שישי היה ד"ר כהן, האפידמולוג הי ראשי של משרד הבריאות, נוהג לעבוד בגינה הקטנה שהקיפה את ביתהגורים. מזה שנים שהיה שוקד על טיפוחה. הפי כהן ליצירתו הפרטית.

"הדרך הנכונה לחיות בחברה היא על-ידי התחשבות בזולת", כתב בברכה שי-שלה לאחד מילדי השכנים לרגל ברי המצווה שלו.

ההרמוניה וההבנה ששררו בינו לבין אשתו, אותה הכיר בשווייץ — כששניהם היו סטודנטים לרפואה, היו בולטים לעיניו. לא אחת ראו אותם דרי הרחוב מטיילים שלובי זרוע. הוא — גבוה ורוח, שערו שחור ופניו צעירות למראה. היא — ראשה עטור שיבה.

ביום ראשון האחרון נסע עם אשתו לבלות את חופשתו בתל-אביב. ביום שני בצהריים, נכנס למונית שי-נסעה לירושלים. בדרכו חזרה הביתה.

אבנים

על הגג

כביש לטרון. שער הגיא. ככל שהתקרבה המונית לירושלים, הפך מזג-האוויר להיות גשום יותר. מתי כבר יגיע הקיץ?

לדני, היה הקיץ עונת הפיקניקים. היה מארגן מכונית, קונה מיצרכים, ומודיע להבריה: נוסעים.

קשה היתה על דני הפרידה משכונת ילדותו. כל חבריו היו שם. למרות שגר עם אשתו בקצה אחר של העיר, היה

המונית המשיכה בדרכה. רותי גותרה מאחוריה, מצטערת.

מילים סתמיות

כשהגיעה מזוכירתו של ד"ר יעקוב כהן למשרד, בבוקרו של יום שישי כבר מצאה אותו שקוד על עבודתו. כי דרכו, ברך אותה בוקר טוב קצר וענייני, חזר לעבודתו.

מיום שנכנסה לעבוד איתו, היתה עוקבת בפליאה אחרי חוש הסדר שלו ודקדק נותן. הוא היה מדויק על כל שיחה פרטית שניהל מהמשרד. השולחן שלו — מעולם לא ראתה אותו במצב של אי-סדר.

לא היה זה הבוס הראשון שלה. אבל ד"ר כהן היה שונה. חביב וחייבני. אף פעם לא פיזר מילים סתמיות בשיחות של לא כלום. נוהג היה לשבת בחדרו הקטן ובלתי, ליד השולחן המסודר ל-מופת, שקוע בעבודתו.

באותו יום שישי היה ד"ר כהן הדוק בזמן. צריך היה להגיע לכנס רופאים ב-הדסה. אחרי זה חיכו לו שלושה ימי חופשה, והוא רצה להספיק ולחלל עניינים לפני כן.

"כשהיה לך פנאי, השלחי את המכתב הזה." פנה למזכירתו דרך מחיצת הזכר כית שהפרידה ביניהם. נימוסי וחסכן ב-מילים, כדרכו.

אחר-כך קם ממקומו, שלה מבט אחרון במשרד המבהיק, חיך למזכירה המסורה: "להתראות ביום שלישי", אמר. "אם יהיו לך בעיות בקשר למשהו, את יודעת ל-איפה לצלצל."

אמר, ויצא. ויותר, לא ראתה אותו. משפחת כהן היתה וותיקה בבני-הגמור רים עטור הירק שברחביה. אבל גם הי שנים הארוכות של שכנות לא הצליחו להסיר את חותם היהודיות מעליה. הווי-כוחים, השמחות, שיגרת היומיום — כל אלה לא מחקו את המחיצה שסבבה את משפחת כהן.

ארון שעמד בפתח הדירה מנע בעד אורח לא קרוא מלורוק מבט בלתי רצוי אל פנים הדירה.

מעולם לא נשמעו צעקות בוקעות מ-הבית: "אם רוצים לחנך ילדים, צריך

היא הביטה בגבו המתרחק: איזה גבר יפה! מי היה מאמין שהוא מתקרב לשנות השבעים שלו?

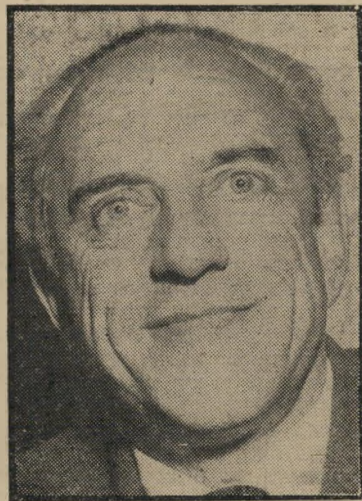
בקומה למטה שמעה גברת טשלה את השיחה הקצרה והעליוזה. היא היתה בת בית אצל משפחת שלף, וחייבה אותם. אנשים צנועים. במשך כל השנים שבהן עבד שמואל כעורך-דין, וגם אפילו כשי-היה כשגריר ישראל בפייליפינים, לא הח-ליפו את דירתם הקטנה למפוארת יותר. היא נזכרה בחיך ביום שבת האחרון. היא נכנסה אליהם לקחת את אודל הקט-נה לטיול. שמואל השתעשע עם נכדתו על המרפסת שטופת השמש.

אבל תחזירי אותה מחר, אמר לה. בזמן האחרון הפכה הקטנה להיות כל הייה. כל רגע פנוי שלו היה מוקדש לה. מאז שנולדה, לפני כעשרה חודשים, לא נעדר יותר מהבית ערבים שלמים. מעתה, היו הערבים הפנויים שלו מוקדשים לה.

עורך-דין שלף הגיע למשרדו. היו לו כל הסיבות להיות מרוצה. לא מומן קיבל את חברת נתיבי אילון הענקית כלקחה שלו. אולי עכשיו, יוכל גם להתמסר ל-נתיבת ספריו, לסיים אותם, ואולי גם לפרסם?

עבר עשיר, מעמד רם, ותקופות ארו-כות של מצב כלכלי קשה, שמואל שלף לא ידע לעשות כסף.

בסביבות השעה 12 בצהריים סגר את התיקים בהם עיין, נתן למזכירתו הוראות אחרונות, הזכיר לה שעליה לפגוש אותו

הפרקליט

עורך-הדין שמואל שלף, 65, נכנס למו-נית המוות כדי להגיע לכנס עורכי-דין בירושלים. משמאל: הלווייתו של שלף.

למחרת היום בבית-המשפט, ויצא לדרכו לירושלים.

היום יאחר לשוב הביתה, ואודל הי-קטנה תחפש אותו ותתגעגע.

פרצוף מחייך

בשמשה

כולם שיהנו? כן, כולם שילמו.

המונית כבר השאירה מאחוריה את פקקי-התנועה של תל-אביב. עכשיו היה קצב נסיעתה אחיד וחלק. דני נהג להק-פיד בנושא המהירות. מה יש, לא מספיק שמונים? למה למהר?

חמים וטעם בגלי צה"ל. עשן סגירה ממלא את הלל המונית. בחוץ — סגריר. במונית — חמים. אפילו דחוס קצת.

דני לא אהב את המקצוע. צריך הרבה סבלנות לאנשים. עכשיו, כשגמר לשלם את החובות על הדירה, יוכל להספיק לע-בוד במונית. כבר דיבר על כך עם הבוס ביום שבת. הבוס לא היה מרוצה מהרעיון. אבל דני כבר חלם על העסק שיפתח. בעזרת הכסף עבור הדירה והי-מסעדה של אביו, שאת שתייהן ימכור. האשה המבוגרת במושב השני התמתי-נמה. כביש גהה. מאחורי המזוזה עמדה דמות מוכרת. רותי. ידידה ותיקה.

דני עצר. פרצופה המחייך של רותי הצ-טייר על שמת החלון.

"הלו דני, מה העניינים?"

"מה את עושה פה?"

"נוסעת לירושלים. יש לך מקום פנוי?"

"לא. מלא לגמרי."

"טוב. אז להתראות."

הרב

צבי הלברשטאם, שנהרג בתאונה עם בנו, שמואל בן ה-12, נכנס למונית המוות כדי לקנות בירושלים מצה שמורה לפסח.

מבלה בשכונה רבות משעותיו הפנויות. הגשם התחזק. נקישותיו של הברד על גגה של המונית הזכירו מטר אבנים.

חלום

נסתר

כל ימי חייו היה הרב צבי הלברי שטאם קשור בקשר אמיץ למסורת משפחתו. משפחת אדמו"רים.

חלום נסתר היה שמור עמו: להיות רבי. חצר קטנה תהיה לו, ובה יתכנסו כל אהדיו. מבית סטאנץ.

אבל חלומות מטיבעם שהם חלומות. רק בפורים עבר הרב עם משפחתו לדירה חדשה. זו הישנה היתה צרה לו, לאשתו ולארבעת ילדיהם הקטנים.

עכשיו, העיקו עליו חובות רבים. שוב ייאלץ לדחות את רצונו מפני דרישות השעה. ימשיך לעבוד כמוהל בבית-החור-לים תל-השומר.

שתי הבריתות, אותן צריך היה לערוך בירושלים, אמורות היו אמנם להתקיים רק ביום שלישי. אבל הרב ביקש להקדים את נסיעתו, כדי שיוכל להספיק לאפות מצה שמורה. להביא ממנה גם לעובדי בית-החולים. מנהג זה שמור היה אתו כל שנות עבודתו במקום. לצורך זה, לקח אתו גם את בנו.

הרב נזכר בקנה העיוורת, אמה של השכנה שגרה מולם בביתם הקודם. כל פעם שהיתה מגיעה לביקור, היתה יושבת במרפסת הבית, מבקשת לשמוע את שירתו של שמואל.

חינוך

במסורת

לרב הלברשטאם היו סיבות טור-בות להתגאות בבנו, להעתיך עליו שפע של תפנוקים.

הלוואי ויוכל תמיד לגדל אותו ואת אחיו בהיים של רווחה.

כי העניין של חינוך ילדיו היה חשוב לו. לרב הלברשטאם, יותר מכל, יותר מעיסוקיו בבלשנות, יותר ממחקריו בהיס-טוריה של הרבנות.

הוא עצמו, אם כי נהג בסובלנות כלפי חבריו למקצוע, שרובם הגדול חילוני, היה דקדקן גדול בענייני מצוות. הקפיד לכוון הפילותיו אל האל בשמים.

הרב הלברשטאם העיף מבט של חיבה בבנו, לידו.

באותו רגע, הצטרף למונית, במשך כני-פיים חשאי, נוסע נוסף.

מלאך-המוות הסיט את ידו של נהג משאית אלמוני, אסף בכפו חמישה אבי-שים זרים, שגורל מיסטורי הוביל את דרכי הייחם הנפרדות לפגישה משותפת בחלל ובזמן — לפגישה אחרונה.